

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження

Закопця Михайла Львовича

«Формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Сучасний підхід до виховання талановитої молоді в Україні вимагає вдосконалення системи організації навчання у всіх сферах освіти. Досвід музично-педагогічної практики показує, що сьогодні є очевидною необхідністю систематизація наявних і створення нових ефективних методик формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти.

Актуальність дисертаційного дослідження М. Закопця визначається соціальним замовленням українського суспільства і держави з метою оновлення моделі навчально-виховного процесу в царині мистецької та педагогічної освіти та зумовлена суперечностями між: модернізацією вищої мистецької освіти, яка базується на сучасних підходах і принципах, реалізованих у вищій школі, та нерозробленістю цілісного підходу до розв'язання означеної проблеми шляхом застосування інноваційних методик; практичною потребою закладів вищої освіти України у формуванні фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків на основі модернізації вітчизняної музичної освіти і низьким її загальним рівнем у здобувачів закладів вищої освіти; потребою майбутніх виконавців-духовиків як фахівців високого рівня відповідно до європейських стандартів, між запитами європейського ринку праці та невідповідністю рівня фахової підготовки майбутніх виконавців-духовиків у процесі професійної підготовки у мистецьких закладах вищої освіти; наявними педагогічними резервами професійно спрямованих навчальних дисциплін щодо фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків з опорою на модернізаційні

процеси у вітчизняній музичній освіті та недостатнім використанням цих можливостей на практиці. У цьому контексті доволі своєчасним та актуальним постає дисертаційне дослідження М. Закопця.

У дисертаційному дослідженні проаналізовано багатогранність проблематики модернізації вітчизняної освіти, котра неодноразово була висвітлена у працях В. Кременя, Г. Пустовіта, Г. Ніколаї, Т. Пляченко, І. Мороз, О. Рудницької, Г. Падалки, Л. Масол та інших. Окремі науковці займалися тлумаченням фахової компетентності майбутніх фахівців музичної сфери, що також концептуально представлено у дослідженні М. Закопця: теоретико-методологічну й експериментальну сторони цього феномену висвітлювали – Л. Масол, Н. Кузьміна, О. Олексюк, І. Драч, А. Козир, В. Лозова, М. Михаськова, Р. Савченко, В. Каплінський, Т. Пляченко, А. Растригіна, О. Щолокова, Л. Карпова; основні концептуальні засади фахової підготовки майбутнього виконавця у закладах вищої освіти розроблялися Е. Абдуллінім, А. Болгарським, Г. Падалкою, О. Ростовським, О. Рудницькою, Л. Арчажниковою, О. Олексюк, О. Щолоковою; вивчення конкретних компетентностей майбутнього фахівця музично-мистецької галузі: І. Полубоярина, М. Михаськова, Н. Цюлюпа, Н. Мурована, Є. Проворова.

Заслуговує уваги теоретична частина роботи, в якій здійснено ґрунтовний аналіз феномену «формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти». Вона має досить послідовну, логічну, з висновками після цитування вибудовану структуру.

Автор робить висновок, що фахова компетентність майбутніх виконавців-духовиків – це інтегративне явище, основою якого є набуті у процесі навчання знання, уміння й навички, особистісні якості майбутніх виконавців-духовиків, сформована професійна виконавська майстерність, творча та інтерпретаційна активність, загальнокультурна обізнаність, володіння новітніми методиками виконавства, інноваційними технологіями, використання виконавського вітчизняного досвіду та збереження українських

традицій, вивчення європейських сучасних технологій, адаптивність до сучасних умов модернізації вищої освіти, що й передбачає здатність і готовність майбутніх виконавців-духовиків до інструментально-виконавської та творчої діяльності. Підрозділ 1.2. (С. 48).

Окрім того, дисертант у підрозділі 1.2. дає чітку характеристику поняттям: «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «мистецька компетентність», «модернізація музичної освіти», «інновації» та «інтеграція музичної освіти», що свідчить про глибину та цінність змісту цього підрозділу.

На основі структурного та системного аналізу дисертантом було обґрунтовано компонентну структуру формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти, зокрема було виокремлено *мотиваційно-ціннісний, когнітивний, виконавсько-технічний компоненти* (С. 79). Детальний аналіз компонентної структури формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти з основними характеристиками кожного компонента дисертант розглядає у підрозділі 1.3.

Привертає увагу і заслуговує позитивної оцінки здійснений аналіз констатувального експерименту, в якому стверджується про наявність у більшості здобувачів освіти інтересу до проблеми формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти та водночас критичного ставлення до своїх досягнень.

Проведення констатувального етапу експериментальної роботи надало можливість авторові охарактеризувати низький, середній та високий рівні сформованості досліджуваного феномену. Підсумковий стан вихідного рівня сформованості фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків в експериментальній і контрольній групах за результатами констатувального експерименту дисертант висвітлює у таблиці 2.8 (С. 110).

Аналіз отриманих на етапі констатації статистичних даних засвідчив перевагу низького і середнього рівнів сформованості фахової компетентності

майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти в експериментальній та контрольній групах (рис. 2.1. С. 111).

Стрижнем дисертаційної роботи є розроблена автором в підрозділі 2.3. методика формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти та педагогічні умови її ефективного реалізації.

Розробляючи методику формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків в умовах модернізації вітчизняної освіти, дисертантом було враховано:

- мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження (сформульовані у вступі);
- спрямованість закладів освіти і специфіку їх діяльності (заклади вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців музичних спеціальностей);
- змістове наповнення освітнього процесу і можливість внесення в нього коректив, що корелюються з темою дисертаційного дослідження;
- вікові особливості суб'єктів освітнього процесу (здобувачі освіти першого (бакалаврського) рівня вищої музичної освіти, які здебільшого закінчили музичну школу, вже мають початковий рівень музичної підготовки і досвід музичної діяльності);
- сукупність високого рівня професійної підготовленості та особистих якостей викладача;
- модернізаційні процеси в музичній освіті: гуманізація й демократизація освітнього процесу, створення умов для самовизначення і розвитку особистості; перехід на багаторівневу систему освіти, упровадження нових Державних галузевих стандартів освіти; формування нового змісту освіти на основі компетентнісного підходу; широке використання інформаційно-комунікативних технологій та інтерактивних методів навчання в освітньому процесі; використання досвіду організації освітнього процесу в контексті європейської інтеграції у сфері освіти; конкурентоспроможність на європейському ринку праці; готовність до

професійної діяльності в нових соціокультурних умовах; стимулювання інтересу виконавців-духовиків до творчого саморозвитку і самореалізації.

З огляду на те, що найважливішим у методиці є її структурованість, то дисертантом було ефективно спроектовано власну розроблену методику у вигляді структурно-логічної схеми, що уміщує в собі такі блоки: цільовий, концептуальний, змістово-процесуальний і критеріально-оціночний (рис. 2.2. С. 128).

Статистично достовірною позитивною динамікою формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти як цілісного педагогічного явища за результатами формувального експерименту доводить, що запропонована дисертантом методика є своєчасною та ефективною (рис. 3.1. С. 182).

Слід зазначити, що представлена дисертаційна робота характеризується послідовністю, логікою викладення матеріалу, відповідністю внутрішніх зв'язків та ґрунтовним аналізом науково-теоретичних джерел.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, вважаємо за необхідне зробити деякі зауваження і побажання:

1. У роботі згадується про систему освіти в Україні загалом і досить поверхнево розкрито інформацію про систему вітчизняної музичної освіти, що має безпосередній вплив на формування фахової компетентності виконавця-духовика.
2. У констатувальному експерименті показано недоліки, що мають місце у формуванні фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти. Бажано у роботі більше висвітлити причини недостатньої сформованості фахової компетентності у названої групи студентів.
3. Оскільки проведення експерименту частково проводилося в умовах карантину, як і функціонування освітнього процесу в цілому, то бажано було б частково висвітлити особливість цього процесу.

Разом з тим, висловлені зауваження і побажання суттєво не впливають на якість представленої роботи, яка є самостійним, завершеним та належно оформленим дослідженням.

Враховуючи теоретичні положення розробки вищезазначеної проблеми, а також практичну цінність сформульованих визначень і висновків, вважаємо, що дисертація Закопця Михайла Львовича «Формування фахової компетентності майбутніх виконавців-духовиків у процесі модернізації вітчизняної музичної освіти» відповідає вимогам пп. 8 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами), які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а також наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами) щодо оформлення дисертаційних робіт. Її автор – Закопець Михайло Львович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

К.п.н., доцент, доцент кафедри
духових та ударних інструментів
РДГУ

Палаженко О. П.

РДГУ
Підпис Палаженко О.П.
Начальник загального відділу
О.В. Жук
03 червня 2024

